



Bīstamo vielu izslēgšana un aizstāšana



Ar Arkādijuša Ojlika atiauju; 'Vienmēr svaigas ī mīskās vielas'. Iekāuts plakātu konkursā, kuru organizēja Centrālāis Darba aizsardzības institūts Varšavā, Polijā.

Ievads

Tēma Eiropas Nedēļai darba drošībai un veselībai darbā 2003. ir bīstamo vielu izraisīto risku novēršana. Aģentūra laiņ klajā ziōu lapu sēriju, kas koncentrē uzmanību uz DDVA informācijas izplatīšanu par bīstamajām vielām, tai skaitā bioloģiskajiem aģentiem. Ņī ziōu lapa iepazīstina ar bīstamo vielu lietojuma izbeigšanas vai aizvietošanas procesu.

Likumdošana

Eiropas Savienības likumdošana izvērza lietojuma izbeigšanu strādājošo aizsardzībai domāto pasākumu hierarhijas augšgalā cīōā pret ar ī mīskiem aģentiem⁽¹⁾, kancerogēnām vielām⁽²⁾ un bioloģiskiem aģentiem saistītiem riskiem.⁽³⁾ Aizstāšanas prasības kancerogēno un mutagēno vielu gadījumā ir pat vēl stingrākas, un aizvietošana ir jāveic tehnisko iespēju robežās. Noteikumi par aizstāšanu ir ietverti nacionālajos noteikumos par darbinieku aizsardzību, un dalībvalstīm ir tiesības iekāut daļus papildus vai stingrākus noteikumus par darbinieku aizsardzību, tādus kā daļu darba procesu izmantošanas ierobežošanu, jo attiecīgās direktīvas tikai nosaka minimālās prasības.

Citi noteikumi izvērza ierobežojumus noteiktu bīstamo vielu un preparātu tirdzniecībai un lietošanai visā ES⁽⁴⁾, tai skaitā, piemēram, azbestam.

Saskaņā ar jauno ES sistēmu ī mīsko vielu vadībai (REACH), kuru patlaban izstrādā Komisija, tā ir iecerēta, lai ieviestu daļām vielām atiauju konkrētam lietošanas gadījumam.

Tādēļ ir ieteicams noskaidrot konkrētās nacionālās likumdošanas noteikumus, kas var attiekties uz ierobežojumiem, kas noteikti attiecībā uz bīstamo vielu izmantošanu, kā arī to aizvietošanu darba vietā.

Lietojuma izbeigšana un aizstāšana

Eiropas likumdošana paredz pasākumu hierarhiju, lai novērstu vai samazinātu strādnieku pakāušanu bīstamo vielu ietekmei.

Lietošanas izbeigšana — vislabākais veids, kā samazināt ar bīstamām vielām saistītos riskus, ir likvidēt ņo vielu lietojuma vajadzību, izmainot procesu vai produktu, kur vielu lieto.

Aizstāšana — ja lietošanas izbeigšana nav iespējama, nākamā labākā izvēles iespēja ir kaitīgās vielas vai procesa aizstāšana ar mazāk bīstamu, ievērojot tās pielietojuma nosacījumus.

Kontrole — ja vielas lietojums vai process nevar tikt izbeigts vai aizstāts, ekspozīciju var novērst vai mazināt ņādā veidā:

- norobežojot emisijas procesu;
- kontrolējot emisiju, izmantojot labāku procesu vadību;
- ar tehniskiem risinājumiem, lai līdz minimumam samazinātu koncentrāciju ekspozīcijas zonā;
- ar organizatoriskiem pasākumiem, tādēļ kā ietekmei pakāu strādnieku skaita, ekspozīcijas ilguma, kā arī intensitātes samazināšana līdz minimumam;
- izmantojot individuālos aizsardzības līdzekļus.

Lietošanas izbeigšana un aizstāšana praksē

Pāreja no vienas vielas uz citu ir triju posmu process:

1. Nosakiet alternatīvas: uzziniet visas jums pieejamās izvēles iespējas. Meklējiet alternatīvas procesa metodes (lai vispār likvidētu vajadzību izmantot vielu) un potenciālās aizstājvielas (ja lietošanas izbeigšana nav iespējama). Ja viela, ko vēlaties aizstāt, tiek lietota plaši pielietotā procesā, kā, piemēram, krāsošana ar smidzinātāju vai attaukošana, tad izvēles iespējas būs lielākas.
3. Salīdziniet alternatīvas: veiciet visu alternatīvu, arī izmantotās vielas vai procesa riska analīzi un salīdziniet iegūtos rezultātus. Pārbaudiet attiecīgo nacionālo likumdošanu darba drošības un veselības aizsardzības jomā, kā arī vides un produktu drošības likumdošanu, lai nodrošinātu savas izvēles likumību un savietojamību, un pārliecinātos par minimālajiem standartiem, kas jums ir jāsasniedz.
4. Izlemiet: pieņemiet lēmumu, balstoties uz regulatīvajām prasībām, tehnoloģiskām iespējām, potenciālām implikācijām produktu kvalitātei, izmaksām, tai skaitā nepieciešamajām investīcijām un apmācībai jaunā produkta lietošanā.

Ar ko sākt

Jānovērē ikviena ekspozīcija bīstamajām vielām, no kuras var izvairīties.

Daļas norādes, kur meklēt informāciju:

- Attiecībā uz procesa radītiem draudiem:
 - atklātie procesi, piem., lielu virsmu krāsošana, sajaucot krāsas atvērtās tilpņēs;
 - procesi, kas rada putekļus, tvaikus, dūmus, ņī idrumu dispersiju gaisā, piem. metināšana utt.
- Attiecībā uz vielu:
 - Ja nevar mainīt darba procesu, mēģiniet pārtraukt lietot vai izvairīties no ekspozīcijas vielām, kas:
 - palielina aizdegšanās un eksplozijas riskus;
 - ved pie augsta darbinieku ekspozīcijas līmeņa;
 - pakāu ietekmei daudzus darbiniekus;

(1) Padomes Direktīva 89/391/EEC satur pamatnoteikumus darba drošībai un veselības aizsardzībai darbā, ja nav pieņemta detalizētāka likumdošana.

(2) Padomes 1990. g. 28. jūnija Direktīva 90/394/EEC par darbinieku aizsardzību no riskiem, kas saistīti ar pakāušanu kancerogēno vielu ietekmei darbā, un tās grozījumiem.

(3) Eiropas Parlaments un Eiropas Padomes 2000. g. 18. septembra Direktīva 2000/54/EC par darbinieku aizsardzību pret riskiem, kas saistīti ar bioloģisko aģentu ietekmi darba vietā.

(4) Padomes 1976. g. 27. jūlija Direktīva 76/769/EEC par ierobežojumiem noteiktu bīstamo vielu un preparātu mārketīngam un izmantošanai, tās grozījumiem un tehniskiem adaptācijām.

